

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра адміністративного та фінансового права

Затверджено
На засіданні кафедри адміністративного
та фінансового права
юридичного факультету
Львівського національного університету імені Івана
Франка
Протоколом № 1 від «30» серпня 2022 року

**СИЛАБУС
ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ МІСЬКОГО ПРАВА»
2022-2023 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ
рівень вищої освіти другий (магістерський)
спеціальність 081 «Право»**

Назва курсу	«Історія міського права»
Адреса викладання курсу	79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14 (юридичний факультет)
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	<u>Юридичний факультет</u> Кафедра адміністративного та фінансового права
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 08 «Право» Спеціальність 081 «Право»
Викладачі курсу	Кобилецький Микола Мар'янович , доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного та фінансового права
Контактна інформація викладачів	<u>Викладачі кафедри адміністративного та фінансового права</u> <u>Місце знаходження:</u> юридичний факультет, кафедра адміністративного та фінансового права, 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14, ауд. Г-217, тел. (032) 239-45-25 Кобилецький Микола Мар'янович : commkobyletsyj@gmail.com
Консультації по курсу відбуваються	Кафедра адміністративного та фінансового права Адреса: юридичний факультет, кафедра адміністративного та фінансового права, 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14, ауд. Г-217 Кобилецький Микола Мар'янович : щопонеділка 11.00-15.00 год. та щочетверга 11.00.-15.00 год. Консультації в день проведення лекцій/практичних занять можуть проводитися за попередньою домовленістю між викладачем та студентом. Для погодження часу консультацій поза визначеним графіком слід написати на електронну пошту викладача або зателефонувати на кафедру.
Сторінка курсу	
Інформація про курс I	Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення особливостей функціонування міського права в Україні на протязі Х-XXI ст. Курс розроблений таким чином, щоб подати учасникам необхідні знання для розуміння діяльності органів міського самоврядування на різних етапах історії українського народу та в період незалежної Української держави.
Коротка анотація курсу II	Дисципліна «Історія міського права» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 081 «Право» для освітньо-професійної програми ОС «Магістр» яка викладається студентам денного та заочного відділення відповідно в I семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансфертною Системою ECTS)
Мета та цілі курсу III	Метою викладання навчальної дисципліни є комплексна підготовка студентів-правників для формування і розвитку їх професійної компетенції у сфері функціонування міського права на різних етапах історії України та в сучасній Українській державі Цілями курсу є: 1) визначити поняття міське право, історія міського права, історія місцевого самоврядування 2) дослідити передумови виникнення міського права в Україні та Європі 3) з'ясувати причини виникнення магдебурзького права та особливості

	<p>його поширення в Україні</p> <p>4)проаналізувати різні моделі магдебурзького права які діяли на українських землях</p> <p>5)дослідити міське право на українських землях в складі Австрії, Австро-Угорщини та Російської імперії, показати його спільні та відмінні риси.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бойко І.Й. Галичина у державно-правовій системі Австрії та Австро-Угорщини (1772-1918): навч. посібник / І.Й. Бойко – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 312 с. 2. Бойко І.Й. Державний лад і право Київської Русі. Текст лекцій. – Львів, 2004. 3. Бойко І.Й. Історико-правові аспекти приєднання Галичини до складу Середньовічної Польщі у XIV ст.. / Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні. Матеріали XII регіональної науково-практичної конференції (8-9 лютого 2006 р.). – Львів, 2006. 4. Бойко І.Й. Органи влади і право в Галичині в складі Польського Королівства (1349-1569 рр.): моногр./ І.Й. Бойко. – Л., 2009. – 628с. 5. Грушевський М.С. Звичайна схема руської історії й справа раціонального укладу історії східного слов'янства [Текст] / М. Грушевський // Твори: у 50т. – Львів, 2002. – Т.1: Серія «Суспільно-політичні твори», 1894-1907. – С. 75-82. 6. Гураль П.Ф. Територіальна громада в Україні: історико-правове дослідження. - Львів ЛьвДУВС : Край <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гураль П. Органи самоврядування у містах Київської Русі // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні. Матеріали VI регіональної науково-практичної конференції 13-14 лютого 2001. – Львів, 2001. 2. Капраль М. Національні громади Львова XIV – XVIII ст. (соціально-правові взаємини). – Львів, 2003. 3. Кобилецький М. Утворення та структура державного апарату ЗУНР. Навчальний посібник. – Львів, 1998. 4. Копиленко М., Копиленко О. Еволюція українського конституціоналізму (з досвіду конституційного будівництва УНР та Української гетьманської держави) // Право України, 1992. – № 6. 5. Мельничук О.Ф. Адміністративний апарат та органи самоврядування на Поділлі у другій половині XIX ст. // Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. – Київ, 2005. <p>Інтернет-джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: rada.gov.ua 2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України – Режим доступу: kmu.gov.ua

	<p>3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України – Режим доступу: minfin.gov.ua</p> <p>4. www.szkolnictwo.pl</p> <p>5. www.gap.up.krakow.pl</p> <p>6. www.academy.gov.ua</p> <p>7. Конституція України .- К. 2014.</p> <p>8. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005р.(зі змінами). – К. 2014.</p> <p>9. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-Х від 7 грудня 1984року\Відомості Верховної Ради Української РСР.- 1984.</p> <p>10. Податковий кодекс України \ \ Відомості Верховної Ради України.- 2011.- №13-14, №15-16,</p>
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	Денна форма навчання: 32 години аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 години практичних занять, окрім цього, 58 годин самостійної роботи. Заочна форма навчання: 12 години аудиторних занять. З них 6 годин лекцій, 6 години практичних занять, окрім цього, 78 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання IV	<p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <p style="text-align: center;">знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - історичні джерела та передумови виникнення міського права як елементу зародження самоврядування; - розвиток міського права на українських землях та іноземних державах у історичному аспекті; - основні джерела (форми) правового регулювання діяльності органів управління при реалізації привілеїв за міським правом, закріплені в основних історичних пам'ятках писаного права України та світу; - моделі функціонування устрою за міського права; <p style="text-align: center;">вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначити суть правової проблеми у сфері організації системи управління при функціонуванні міського права в Україні та іноземних державах; - аналізувати стан функціонування системи міського права з позицій історичної еволюції її правового регулювання; - правильно визначити правові та історичні основи, які регулюють відповідні відносини; - аргументовано висловити свою позицію з використанням посилань на нормативні акти, судову практику, матеріали роз'яснювального характеру державних органів, архівні джерела. <p style="text-align: center;">Набути навиків:</p> <ul style="list-style-type: none"> - аргументовано висловлювати свою правову позицію з використанням посилання на нормативні акти, історичні джерела, судову практику - застосовувати понятійно-категоріальний апарат, нормативно-правову лексику і спеціальну термінологію. - всебічного і глибокого правового аналізу функціонування міського права в Україні на протязі X-XXI ст.
Ключові слова	Міське право, любецьке, нюрберзьке, віденське, швабське моделі міського права, вїт, бургомїстр, лавники.

Формат курсу	Очний та заочний
	Проведення лекцій та практичних занять, виконання індивідуальних завдань та консультації для кращого розуміння тем.
Теми	Схема курсу додається
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру. Залік виставляється автоматично.
Пререквізити	Для вивчення курсу здобувачі потребують базових знань з таких дисциплін: «Історія держави і права зарубіжних держав», «Історія держави і права України» достатніх для сприйняття категоріального апарату, що використовується у вивченні навчального матеріалу в рамках дисципліни «Становлення і розвиток міського права в країнах Європи та Україні».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки, навчальні спільноти і т. д.) проектно-орієнтоване навчання, дискусія
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання загально вживаних програм і операційних систем
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні заняття, індивідуальні завдання: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів –50 балів; • контрольні заміри (модулі): 50 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів –50 балів. <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100 балів.</p> <p><i>Модульна (залікова) контрольна робота</i> проводиться у формі аудиторного усного опитування за питаннями предмету спецкурсу та складається із теоретичних запитань різної форми та ступеня складності, які мають відповідне ранжування за кількістю балів.</p> <p>Критеріями виставлення відповідних балів є: правильність відповідей згідно з теорією та практикою нормативно-правового регулювання.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Викладач фіксує неявку студента на практичне заняття, що вважається академічною заборгованістю, яку студент повинен відпрацювати в межах затвердженого графіка консультацій у викладача або у інший узгоджений з викладачем час. Відпрацювання полягає у перевірці підготовки студентом тих завдань, які виносилися на практичне заняття, на якому студент був відсутній.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p>

	<p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на практичних заняттях та бали одержані за модуль. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття.</p>
<p>Питання до заліку чи екзамену.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте поняття міське право та місцеве самоврядування. 2. Назвіть відмінності між міським та земельним (державним) правом. 3. Розкрийте передумови виникнення міського права в країнах Європи та України. 4. Висвітліть європейські моделі міського права їх спільні риси та відмінності. 5. Проаналізуйте італійську, французьку, угорську, австрійську та німецьку моделі міського права. 6. Проаналізуйте джерела міського права, міські статuti, книги міського права. 7. Проаналізуйте правову доктрину як джерело міського права. 8. Висвітліть особливості виникнення міського права Німеччини. 9. Вкажіть на передумови виникнення любенською, нюрнберзькою та магдебурзького права. 10. Проаналізуйте систему міського самоврядування у місті Магдебурі. 11. Висвітліть особливості поширення магдебурзького права в країнах Центрально-Східної Європи та України. 12. Проаналізуйте систему міського самоврядування за магдебурзьким правом в Україні. 13. Покажіть значення магдебурзького права для становлення міського права та місцевого самоврядування в Україні. 14. Висвітліть становлення міського права на Українських землях у другій половині XIX ст. у складі Російської імперії. 15. Проаналізуйте міське право на західноукраїнських землях у складі Австрії та Австро-Угорщини. 16. Покажіть розвиток міського права міст Львова і Чернівців на основі статутів 1864.1870р. 17. Покажіть моделі міського права у конституційних проектах УНР і ЗУНР. 18. Проаналізуйте функціонування міського права на західноукраїнських землях у складі Польщі (1921-1939рр.) 19. Висвітліть міське право у Закарпатті в складі Чехословаччини (1919-1939рр.). 20. Проаналізуйте етапи розвитку міського права у незалежній Україні.
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

Схема курсу:

Тема 1: Поняття та джерела міського права

1. Поняття міського права. Відмінність між міським та земельним правом.
2. Становлення міського права на українських землях у складі Київської Русі та Галицько-Волинської держави.
3. Джерела міського права. Автентичні джерела, не автентичні джерела. Міські статuti, книги міського права. Судовий адміністративний прецедент, як джерело міського права. Правова доктрина як джерело міського права.
4. Вплив міського права на розвиток українського права.

Тема 2: Різновиди міського права Європи та виникнення магдебурзького права

1. Становлення міського права в країнах Європи та України.
2. Інші моделі європейського міського права. Любецьке, нюрберзьке, віденське, швабське та ін.
3. Привілей архієпископа Віхмана 1188 р. та виникнення магдебурзького права права.
4. Функції та повноваження шифференів (лавників) радників, в'їтів.
5. Міські цехи та їх структура. Цехове судочинство.
6. Локація як спосіб надання магдебурзького права. Локаційні привілеї та їх види.

Тема 3: Поширення магдебурзького права в країнах Європи та Україні

1. Територія поширення магдебурзького права у Центрально-Східній Європи (Польща, Угорщина, Латвія, Білорусь, Чехія, Німеччина). Спільні і відмінні риси у містах, що володіли магдебурзьким правом.
2. Різновиди магдебурзького права і його використання у Центрально-Східній Європі.
3. Поширення магдебурзького права на українських землях у складі Великого Князівства Литовського, Польського королівства та Речі Посполитої. Магдебурзьке право у Гетьманщині
4. Організація міського самоврядування на українських землях після ліквідації Гетьманщини (1764-1831 рр.)
5. Особливості функціонування міського самоврядування на основі магдебурзького права у місті Києві у 1764-1835 рр.

Тема 4: Система міського самоврядування за магдебурзьким правом

1. В'їт, його функції та повноваження. Спадкові в'їства. Лавники, порядок їх обрання та компетенції.
2. Бургомістр і радники в системі міського самоврядування. Повноваження радників і бургомістрів у містах повного та неповного магдебурзького права.
3. Комісії міської ради та допоміжні міські службовці. Юридики в системі органів міського самоврядування.

Тема 5: Міське право на українських землях в складі Австрії Австро-Угорщини та Російської імперії

1. Організація міського самоврядування у складі Австрії та Австро-Угорщини.
2. Порівняльний аналіз розвитку міського права на українських землях у складі Австро-Угорської монархії та Російської імперії.
3. Міське право Львова за статутом 1870р.

Тема 6: Міське право на західноукраїнських землях у складі Польщі

1. Захоплення західноукраїнських земель Річчю Посполитою.
2. Міське самоврядування за Конституцією Польщі 1921 та 1935 рр.
3. Організація міського самоврядування у місті Львові та інших містах Східної Галичини.

4. Міське самоврядування у містах Волині та Полісся.
5. Розвиток міського права у місті Львові та на західноукраїнських землях у 1933-1939 рр.
6. Оцінка міського права Польщі та його розвиток на західноукраїнських землях.

Тема 7. Становлення і розвиток місцевого самоврядування на підставі рецепції досягнень системи міського права у країнах сучасної Європи та України

1. Розвиток європейського конституціоналізму у ХІХ ст.
2. Міське самоврядування у умовах сучасного конституціоналізму.
3. Європейська хартія про міське самоврядування. Підходи до розуміння природи самоврядування.
4. Органи управління при здійсненні права на міське самоврядування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Батанов О. В. Територіальна громада-основа місцевого самоврядування в Україні / Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України/ В.Ф.Погорілко (заг. ред.). –К., 2001. -260 с.
2. Бойко І.Й. Галичина у державно-правовій системі Австрії та Австро-Угорщини (1772-1918): навч. посібник / І.Й. Бойко – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 312 с.
3. Бойко І.Й. Державний лад і право Київської Русі. Текст лекцій. – Львів, 2004.
4. Бойко І.Й. Історико-правові аспекти приєднання Галичини до складу Середньовічної Польщі у ХІV ст.. / Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні. Матеріали ХІІ регіональної науково-практичної конференції (8-9 лютого 2006 р.). – Львів, 2006.
5. Бойко І.Й. Органи влади і право в Галичині в складі Польського Королівства (1349-1569 рр.): моногр./ І.Й. Бойко. – Л., 2009. – 628с.
2. Вебер М. Город /Пер.Б.Н. Попова /Пг., „Наука и школа”, 1923. -136с.
6. Ведель Ж. Административное право Франции /М.А. Крутоголов (ред.),Л.М.Энтин (пер.).-М.:Прогресс, 1973.-512 с.
7. Грушевський М.С. Звичайна схема руської історії й справа раціонального укладу історії східного слов'янства [Текст] / М. Грушевський // Твори: у 50т. – Львів, 2002. – Т.1: Серія «Суспільно-політичні твори», 1894-1907. – С. 75-82.
8. Гураль П.Ф. Територіальна громада в Україні: історико-правове дослідження. - Львів ЛьвДУВС : Край .Гайек Ф.А. Право, законодавство і свобода. Нове визначення ліберальних принципів справедливості і політичної економії. –Т.І-ІІІ. –К.: Аквілон-прес. -2000.-447с.
9. Гронский П.П. Теории самоуправления в германской науке // Изв. Санкт-Петербург.
10. Грушевський М.Історія України-Руси / Михайло Грушевський: в 10 т. –У Львові. – Накладом товариства ім.Шевченка, 1903. –Т.4. -532с.
11. Державне будівництво і міське самоврядування в Україні : підруч / за ред. С. Г. Серьогіної. - Х. : Право, 2005.
12. Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923: Історія / Кер. авторськ. кол. й відп. ред. О. Карпенко.– Івано-Франківськ, 2001.
13. Кобилецький М. Апарат управління міста Львова за магдебурзьким правом // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 7. – С. 118.
14. Кобилецький М. Магдебурзьке право у місті Дрогобичі // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 2. – С. 71.
15. Кобилецький М. Магдебурзьке право у місті Тереховля // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. юрид. – 2004. – Вип. 39. – С. 211.

16. Кобилецький М. Магдебурзьке право у селах Галичини // Право України. – 2003. – № 8. – С. 120.
17. Кобилецький М. Надання місту Львову магдебурзького права // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. юрид. – 2001. – Вип. 36. – С. 41.
18. Кобилецький М. Надання місту Сяноку магдебурзького права // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. юрид., 2006. – Вип. 42. – С. 82.
19. Кобилецький М. Самоврядування вірменської громади у м. Львові (XIV–XVIII ст.) // Вісн. Львів. ін-ту внутр. справ. – 2001. – № 2. – С. 87.
20. Кобилецький М. Самоврядування вірменської громади у м. Львові (XIV–XVIII ст.) // Вісн. Львів. ін-ту внутр. справ. – 2001. – № 2. – С. 88.
21. Кобилецький М. Самоврядування у місті Жовкві за магдебурзьким правом (До 400-річчя з дня надання) // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. юрид. – 2003. – Вип. 38. – С. 61.
22. Кобилецький М. Самоврядування у місті Самбір за магдебурзьким правом... – Вип. 37. – С. 94.
23. Кобилецький М. Суд і судочинство у селах німецького (магдебурзького) права Галичини (XIV–XVIII ст.) // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 7. – С. 134.
24. Кобилецький М. Суд у місті Львові за магдебурзьким правом // Право України. – 2001. – № 10. – С. 109.
25. Кобилецький М. М. Магдебурзьке право як джерело кодексу 1743 р. // Життя і право. – 2004. – № 2. – С. 46.
26. Кобилецький, «Магдебурське право в Україні, історико-правове дослідження.» Львів -2008,408с.
- Кіселичник Міське право та самоврядування громади Львова (друга половина XIX–початок XXстоліття) : Монографія. –Львів : ЛьвДУВС;
27. Закон громадський від 12 серпня 1866 року // Савчак Д.Зборник законів адміністраційних. –Львів,Друк. НТШ,1893. -С.1-68.
28. Кампо В.М. Міське самоврядування в Україні /НАН України; Інститут держави і права ім В.М.Корецького. –К.:Ін Юре, 1997. -36с.
29. Кіселичник В. До питання про організацію,повноваження і принципи діяльності Львівського Магістрату як органу самоврядування за статутом міста 1870 року // Республіканець. -1993. -№4. –С.27-28.
30. Кіселичник В.Історія Львівського магістрату// Вісник Львівського університету. Серія юридична. Вип.42.-2006. –С.74-81.
31. Кіселичник В. Концепції та джерела історії самоврядування м.Львова середини XIX–початку XX ст.// Науковий вісник Чернівецького університету. Вип,333. –Правознавство. -2006. –С.29-36.
32. Кіселичник В.Міське самоврядування //Історія Львова : У 3 т. /Редкол.Я.Ісаєвич,М.Литвин,Ф.Стеблій. –Львів.:Центр Європи. -2007.-Т.2. –С.175-189.
33. Кіселичник В. Нормотворча діяльність органів міського самоврядування та міське право громади Львова (друга половина XIX–початок XXст.)// Вісник Національної академії прокуратури України. -2008. -№1(9). –С. 99-105.
34. Кіселичник В. Розробка і надання Львову у 1870 р. статуту на міське самоврядування // Lwow:miasto,spoleczenstwo,kultura.-Т.ІІ. –Krakow,1998. –С.125-131.
35. Куйбіда В., Чушенко В. Міське самоврядування в Україні:Текст лекцій. –Львів, 1998. -19с.
36. Куйбіда В.С. Конституційно-правові проблеми міського самоврядування в Україні. –Львів.: Літопис. -2001. -375 с.
37. Кульчицький В.С. Апарат управління міста Львова за статутом 1870 року // Вісник Львівськ. Держ. Ун-ту. –Серія юрид. Вип.,1969. –С. 19-23.

38. Кульчицький В.С. Статут міста Львова 1870 року, його зміст і значення // Вісник Львів. ун-ту. –Серія юридична. Вип. 39. –Львів, 2004. –С.127-130.
39. Падох Я. Історія Західньо-європейського права. –Ч.1. Історія німецького права. – Мюнхен, 1947. –220с.
40. Панейко Ю. Теоретичні основи самоврядування. –Мюнхен, 1963. –193с.
41. Толкачова Н.Є. Середньовічне звичаєве міське право // Вісник КНУ ім.Тараса Шевченка. Юридичні науки. Вип. 48. –2002. –С.253-260.
42. Цольнер Е. Історія Австрії. –Львів: Літопис, 2001. –707с.
43. Шоу А. Городское управление в Западной Европе. –М., 1898. –651с.
44. Ярмиш О.Н., Головка О.М. Харківське міське самоврядування на зламі століть: ХІХ-ХХІХХ-ХХІ: Досвід історії та сучасності [до 350-річчя Харкова]: Монографія. –Харків: Вид-во Нац. Ун-ту внутр. справ, 2004. –372 с.
45. Merunowicz T/ Rozwoj miasta Lwowa. Uwagi i wnioski. –Lwow: Belza, 1877. –151s.
46. statut krolewskiego stolecznego miasta Lwowa // Dziennik ustaw i rozporzadzen krajowych dla krolewstwa Galicyi i Lodomeriји wraz z Wielkiem Ksiestwem Krakowskem. Rok. – 1870. –Czesc XXII. –№79.
47. Ostaszewski-Baranki K. Ustawa prowizoryczna (1848-1870) // Miasto Lwow w okresie samorzadu (1870-1895). –Lwow, 1896. –S. 1-51.
48. Ustawa prowizoryczna do reorganizacyi Wydzialu miejskiego dla krol. stol. Miasta Lwowa// там само. –S.9-12.
49. Ustawa z dnia 5 marca 1862 okreslajaca zasadnicze podstawy urzadzenia gmin // Ustawy Krajowe dla Krolestwa Galicji i Lodomerji. –Lwow, 1866. –S. 103-112.
50. Гураль П.Ф. Територіальна громада в Україні: історико-правове дослідження/ П.Ф. Гураль. –Львів: ЛьвДУВС, «Край», 2008. –468 с.
51. Делімарський Р.Є. Магдебурське право у Києві / Р.Є. Делімарський. –К.: Соборна Україна, 1996. –143с.
52. Заяць О.А. Міське громадянство Львова ХV-ХVІІст. (за реєстрами прийняття до міського права): дис. ... канд. Істор. наук: 07.00.06 / Орест Андрійович Заяць. –Львів, 2005. –291 с.
53. Кампо В. Сучасні концепції місцевого самоврядування / Володимир Кампо // На шляху до правової держави. –Львів, 1992. –С.45-48.
54. Кампо В.М. Міське самоврядування в Україні /В.М.Кампо. –НАН України, Інститут держави і права ім.В.М.Корецького. –К., 1997. –36с.
55. Кіселичник В. Міське право та самоврядування громади Львова (друга половина ХІХ–початок ХХстоліття): монографія / Василь Кіселичник –Львів: ЛьвДУВС, «Край», 2008. –352с.
56. Целевич В. Громадська самоуправа: практичний порадник про громади і самоуправління, бюджетові й податкові закони зі зразками замітив, відкликів і жалоб / Володимир Целевич. –Львів: Нац.об'єднання, 1930. –167с.
57. Целевич В. Практичний порадник про виборчу ординацію до громад в Галичині / Володимир Целевич. –Львів, 1927. –70.
58. Шоу А. Городское управление в Западной Европе / Альберт Шоу. –М., 1898. –651с.
59. Baltl H. Osterreichische Rechtsgeschichte unter Einschluss sozial-und wirtschaftsgeschichtlicher Grundzuge. Von den Anfängen bis zur Gegenwart / Hermann Baltl. –Graz: Leykam, 1986. –363s.
60. Balzer O. Historia ustoju Austriji w zarysie / Oswald Balzer –Lwow: Jakubowski, 1908. –512s.
61. Bealey F. Democracy in the Contemporary State / Frank Bealey. –Oxford: Oxford University Press, 1988. –291 p.

62. Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych dla Królestwa Galicji i Lodomerji wraz z wielkiem Księstwem Krakowskiem. Rok 1866. –Część III. –№7.
63. Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych dla Królestwa Galicji i Lodomerji wraz z wielkiem Krakowskiem. –Rok 1870. –Część XXII. -№79.
64. Dziubiński L.G. Poczet prezydentów, wiceprezydentów i obywateli honorowych miasta Lwowa. –Lwów, 1896. -24s.
65. Gierszewski S. Obywatele miast Polski przedrozbiorowej: studium źródłowe / Stanisław Gierszewski. –Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe, 1973. -177s.
66. Gneist R. Verwaltung, Justiz, Rechtsweg, Staatsverwaltung und Selbstverwaltung nach englischen und deutschen Verhältnissen / Rudolf Gneist. –Berlin: Springer, 1869. -608 S.
67. 47. Instrukcja dla Magistratu król. Stól. Miasta Lwów. –Lwów: Z drukarni narodowej W. Manieckiego, 1871. -25s.
68. 48. Księga przychodów i rozchodów miasta: 1414-1426 / Wydał A. Czółowski. –Lwów, 1905. -187s.
69. Papee F. Historia miasta Lwowa / Fryderyk Papee. –Lwów; Warszawa: Książnica Polska. Tow. Nauczycieli Średn. i Wyższych. Akc. Sp. Kartogr. i Wydawnicza, 1924. -286s.
70. 50. Ustawa z dnia 5 marca 1862 określająca zasadnicze podstawy urzędzenia gmin // Ustawy Krajowe dla Królestwa Galicji i Lodomerji. –Lwów, 1866 – S. 103-112.
71. 51. Walki o demokratyzację Lwowa od XVI do XVII wieku, przez Jana Ptasnika / Kwartalnik historyczny (Redaktor Jan Ptasnik) –T. XXIX. –Z. I. –S. 228-257.
72. Крип'якевич І.П. Галицько-Волинське князівство. –Київ, 1984.
73. Куйбіда В.С. Конституційно-правові проблеми міського самоврядування в Україні: Монографія. - Львів: Літопис, 2001.
74. Кульчицький В., Тищик Б., Бойко І. Галицько-Волинська держава (1199-1349) / Монографія. – Львів, 2006.
75. Никифорак М.В. Буковина в державно-правовій системі Австрії (1774-1918 рр.). Чернівці, 2004.
76. Окиншевич А. Центральні установи України-Гетьманщини XVII-XVIII ст. Ч. II. Рада старшини // Антологія української юридичної думки. В 6 т./ Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. Том 3: Історія держави і права України: козацько-гетьманська доба. –Київ, 2003.
77. Територіальна організація влади в Україні / за ред. А.П. Зайця. - К. : Ін Юре, 2002.
78. Тищик Б.Й. Історія держави і права Середньовічної Польщі (X ст. – 1795 р.). – Львів, 2003.